

BMON-WSiW.0503.1220.2025

\$Miejscowosc, \$Data

Pan dr hab. Marcin WIĄCEK
RZECZNIK PRAW OBYWATELSKICH

Szanowny Panie Rzeczniku,

w nawiązaniu do pisma (Nr II.510.670.2023.MW) z dnia 5 czerwca 2025 r., w sprawie zakazu fotografowania obiektów, wprowadzonego art. 616a ust. 1 ustawy z dnia 11 marca 2022 r. o obronie Ojczyzny (Dz. U. z 2025 r. poz. 825), przedstawiam informację, w przedmiotowej sprawie.

Na mocy art. 9 ustawy z dnia 17 sierpnia 2023 r. o zmianie ustawy – Kodeks karny oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. poz. 1834), która ogłoszona została w dniu 8 września 2023 r. i weszła w życie z dniem 23 września 2023 r., do ustawy o obronie Ojczyzny, zwanej dalej „ustawą”, dodano przepis art. 616a, w którym uregulowano kwestie związane z zakazem fotografowania obiektów szczególnie ważnych dla bezpieczeństwa lub obronności państwa, obiektów resortu obrony narodowej nieuznanych za obiekty szczególnie ważne dla bezpieczeństwa lub obronności państwa oraz obiektów infrastruktury krytycznej. Należy podkreślić, że przywołane regulacje dotyczące problematyki zakazu fotografowania wymienionych obiektów zostały włączone do ustawy z inicjatywy poselskiej.

W wyniku powyższej zmiany art. 616a w ust. 6 ustawy zawarto upoważnienie do określenia, w drodze rozporządzenia Ministra Obrony Narodowej, trybu oraz terminów wydawania zezwoleń na fotografowanie, filmowanie lub utrwalanie w inny sposób obrazu obiektów szczególnie ważnych dla bezpieczeństwa lub obronności państwa, wizerunku osób lub nieruchomości znajdujących się w tych obiektach, oraz wzoru znaku zakazu fotografowania, sposobu jego uwidaczniania, utrwalenia i rozmieszczenia w tych obiektach lub na tych obiektach, mając na uwadze zapewnienie sprawności postępowania oraz jednoznaczności, widoczności i czytelności zakazu w obiekcie lub na obiekcie. Prace nad projektowanym rozporządzeniem jednoznacznie wykazały, iż regulacje ustawowe są niewystarczające w wielu obszarach. Niemniej, mając na uwadze konieczność zrealizowania upoważnienia ustawowego, przedmiotowe rozporządzenie zostało wydane i opublikowane w Dzienniku Ustaw pod poz. 432 z 2025 r.

Dostrzegając wątpliwości dotyczące przepisów ustawowych, jak również regulacji zawartych w przywołanym wyżej rozporządzeniu Ministra Obrony Narodowej z dnia 27 marca 2025 r., w omawianym zakresie, w dniu 3 czerwca 2025 r. na posiedzeniu Sejmowej Komisji Obrony Narodowej przyjęto poprawki do projektu ustawy o zmianie ustawy o obronie Ojczyzny oraz niektórych innych ustaw (druk nr 1270 i 1334), polegające na zmianie obowiązujących art. 616a i art. 683a ust. 1.

W dniu 25 czerwca 2025 r. na posiedzeniu plenarnym Sejm RP uchwalił przywołaną wyżej ustawę o zmianie ustawy o obronie Ojczyzny oraz niektórych innych ustaw, zawierającą również nowe brzmienie art. 616a. Przepis ten zasadniczo zawęża grupę obiektów objętych zakazem fotografowania i filmowania jedynie do tych zajmowanych przez jednostki wojskowe lub służby specjalne, co jest istotne z punktu widzenia bezpieczeństwa państwa. Nowe przepisy nie objęły swoim zakresem obiektów szczególnie ważnych dla bezpieczeństwa lub obronności państwa oraz obiektów infrastruktury krytycznej, z uwagi, że wykazy tych obiektów są dokumentami niejawnymi, wobec czego istniałoby potencjalne ryzyko ich ujawnienia w razie oznaczenia znakiem zakazu

fotografowania, a także obiektów resortu obrony narodowej nieuznanych za obiekty szczególnie ważne dla bezpieczeństwa lub obronności państwa. Tym samym zgłaszane przez Pana Rzecznika wątpliwości natury prawno-konstytucyjnej dotyczące zakazu fotografowania tych obiektów wraz z wejściem w życie nowych regulacji staną się bezprzedmiotowe.

Jednocześnie nowe brzmienie art. 616a ust. 1 ustawy obejmie zakazem fotografowania wyłącznie obiekty jednostek wojskowych i służb specjalnych, jednak zakaz ten w opinii Ministerstwa Obrony Narodowej nie będzie stanowił naruszenia art. 54 ust. 1 w zw. z art. 31 ust. 3 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej w zakresie ograniczenia korzystania z wolności pozyskiwania informacji bez konstytucyjnie legitymowanego powodu, ponieważ obszar ten wyczerpująco został uregulowany ustawowo, a wprowadzenie zakazu jest konieczne w demokratycznym państwie dla jego bezpieczeństwa.

Jak wskazano na wstępie, dotychczasowe regulacje mogły budzić wątpliwości w zakresie określenia podmiotu właściwego do podjęcia decyzji o oznaczeniu danego obiektu znakiem zakazu fotografowania, jak i wydawania zezwoleń. Przyjęte przez Sejm RP zmiany ustawowe wskazują właściwy organ, którym w przypadku jednostek wojskowych jest dowódca jednostki wojskowej, a w przypadku obiektów służb specjalnych – szef właściwej służby. W świetle zatem nowych regulacji, proponowane przez Pana Rzecznika umieszczenie pod każdym znakiem zakazu fotografowania oznaczenia „organu właściwego w zakresie ochrony tego obiektu”, z dniem ich wejścia w życie również stanie się bezprzedmiotowe, zważywszy, że właściwy i konkretny organ zostanie wskazany wprost w ustawie.

Jednocześnie, należy zauważyć, że zasygnalizowane przez Pana Rzecznika naruszenie art. 51 ust. 1 i 5 Konstytucji RP oraz wskazanie konieczności uregulowania w materii ustawowej zakresu danych osobowych zawartych we wniosku o wydanie zezwolenia, również znalazło wprost swoje odzwierciedlenie w proponowanym brzmieniu przepisów ustawy. Podobnie wprost w ustawie, w nowym brzmieniu art. 616a ust. 2, znalazł się katalog przypadków, w których nie jest wymagane ubieganie się o wydanie zezwolenia na fotografowanie obiektu objętego zakazem fotografowania. Tym samym uwagi Pana Rzecznika dotyczące zakresu regulacji zawartej w obowiązującym rozporządzeniu wykonawczym zostały w pełni uwzględnione, tym bardziej, iż zakres upoważnienia ustawowego do jego wydania został ograniczony. Ponadto zmieniona podstawa prawna wydania rozporządzenia skutkować będzie koniecznością uruchomienia procesu legislacyjnego prowadzącego do zmiany obecnie obowiązującego aktu wykonawczego.

Odnosząc się natomiast do kwestii uregulowanych w art. 683a ust. 2 ustawy tj. dopuszczenia orzekania przypadku przedmiotów służących do popełnienia wykroczenia również, gdy wykroczenie to popełnione zostało nieumyślnie, wyjaśnienia wymaga, że nowa regulacja nie obejmuje wprowadzenia zmiany tego przepisu, niemniej zgodnie z jego dyspozycją, orzeczenie przypadku nie jest obligatoryjne, a ponadto każdy przypadek orzeczenia w tej sprawie może zostać poddany zaskarżeniu i ocenie sądu.

Zwraca się też uwagę, że możliwy przypadek przedmiotów określony w tym przepisie ma ścisły związek z faktem popełnienia wykroczenia określonego w ust. 1 art. 683a ustawy. Zatem istotnego znaczenia w tym aspekcie nabiera dokonana zmiana tego przepisu, polegająca na wyeliminowaniu z niego kary aresztu i dodatkowo na objęciu dyspozycją tego przepisu również przypadku przesyłania danych obrazu obiektu, ruchomości oraz wizerunku osób znajdujących się w takim obiekcie (tzw. „streaming”).

Niezależnie od wątpliwości wyrażonych w piśmie Pana Rzecznika informuję, że w regulacji objętej poprawką poselską wskazano wprost, że rejestrowanie obrazu podczas jazdy pojazdem nie będzie podlegało zakazowi. Wskazany problem był przedmiotem licznych wątpliwości ze strony obywateli, wyrażanych na gruncie obecnie obowiązujących przepisów.

Mając na uwadze przedstawione wyjaśnienia wyrażam nadzieję, że czynią one zadość podniesionym przez Pana Rzecznika postulatом, które w istocie zostały zrealizowane w przyjętej przez Sejm RP w dniu 25 czerwca br. nowelizacji ustawy.

Z wyrazami szacunku

Paweł Bejda /dokument podpisany kwalifikowanym podpisem elektronicznym/